

شوراها از نگاه شهردار

فعالیت و برنامه ریزی نمایند. خوشبختانه در کشور ما این امر با تشکیل شوراها اسلامی تا حد قابل توجهی تحقق یافته است. امروز شهرداری ها با نظارت احسن و همه جانبه شوراها مسایل را از طریق خرد جمعی بررسی و رسیدگی می کنند و تصمیم گیری ها اگرچه در پاره ای از مواقع با تأخیر صورت می گیرد، اما پایدارتر است.

از طرفی، به یمن تشکیل شوراها، شهرداری ها که روزگاری به ادارات درجه چندم در برخی شهرها مبدل شده بودند، امروز به نهادهای زنده و پویا تبدیل شده اند. البته برنامه هایی برای کنترل و نظارت شوراها بر شهرداری ها و به طور کلی مدیریت شهری متصور است، هر چند هنوز منابع و ابزار اعمال نظارت بر عملکرد دستگاههای متولی مدیریت شهری به طور کامل در اختیار شوراها قرار نگرفته است.

□ شوراها در مدیریت شهری چه جایگاهی دارند؟

■ تدوین و تصویب طرح تشکیل شوراهای محلی در شورای انقلاب اندکی پس از پیروزی انقلاب اسلامی نشان از اهمیت بالای تشکیل این نهاد به عنوان ارکان تصمیم گیری کشور و حوزه وسیع اختیارات آن به عنوان بازوی توانمند دولت در توسعه همه جانبه کشور دارد.

اصولاً شوراها جایگاه حساسی در ساختار مدیریت شهرها دارند و به عنوان تجلی اراده مردم در تمشیت امور مربوط به خود و در نتیجه تصمیم سازی برای اداره و مدیریت جامعه اند. همچنین پیشبرد برنامه های اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی و ... شهرها وابسته به نظارت و مشارکت مردم از مجاری شوراهای اسلامی است. این موضوع را هم نباید فراموش کرد که حضور شوراها آنگاه به طور کامل مؤثر خواهد بود که اداره شهرهای ما به سمت مدیریت متمرکز شهری پیش رود و جامعه و نهادهای آن بتوانند پذیرش شوراها را در خود ایجاد کنند و در یک کلام به شورا و اصل مشارکت مردم اعتقاد و التزام عملی داشته باشند.

□ در مورد ارتباط بین شهرداری و شورای شهر دیدگاه خود را بیان فرمایید.

■ قبل از ورود به بحث شهرداری و شورای شهر باید به خود شهر و فلسفه وجودی آن پرداخت. شهر یک موجود زنده و پویا است که ویژگی ها و نیازهای خاص خود را دارد و مدام باید به این نیازها رسیدگی و توجه شود. برای رشد و توسعه شهر استفاده از همه ظرفیت های موجود و ارائه برنامه مشخص برای اداره آن ضروری

درباره محمود کمالی (شهردار قزوین):

محمود کمالی، متولد ۱۳۳۴ در قزوین و فارغ التحصیل مهندسی ساختمان از دانشگاه ایالتی پتیسبورگ کانزاس آمریکا در سال ۱۹۸۰ میلادی است. عضویت وی در گروه ها و شرکت های مختلف عمران و ساختمان نشان دهنده علاقه و دغدغه هایش در زمینه مسایل شهری است. وی از سال ۸۲ تاکنون سکان هدایت شهرداری قزوین را در دست دارد.

است. ضمن این که باید توجه داشت بدون مشارکت مردم هزینه های اداره و کنترل شهر بسیار بالا خواهد بود و چون شهر محل انعکاس ذوق و سلیقه و توانمندی های ساکنین آن است، بنابراین اداره شهرها باید توسط شهروندان بویژه نخبگان، صاحب نظران و هنرمندان صورت گیرد. مشارکت مردم در اداره شهرها امری اجتناب ناپذیر است و در همه دنیا به این نتیجه رسیده اند که مدیران شهری باید بر اساس صلاح و صرفه، رضایت و سلیقه شهروندان

است.

□ ارتباط شهروندان با شورا چه شکلی دارد؟

■ قبل از تشکیل شوراها اداره امور شهرها فارغ از خواست و اراده مردم صورت می گرفت که با تشکیل این نهاد سطح مشارکت مردم در اداره امور مربوط به خودشان افزایش یافت. اعضای شورا با حضور در انجمن ها، مساجد و گردهمایی های مردم محله ها به آنها گزارش می دهند و نظراتشان را دریافت و به مسئولین مربوط منعکس می کنند و به طور مستقیم در خواست های شهروندان را پاسخ می گویند. مردم نیز به طور آزادانه با اعضای شورا ملاقات نموده و درخواست خود را مطرح می سازند. با این حال به نظر می رسد ارتباط مردم با شوراها، ارتباطی سازمان یافته و بر اساس انتظارات جامعه مدنی نیست. تشکیلات صنفی و شوراهای محله در شهرها وجود ندارد ولذا شوراها با خواسته های جمعی روبرو نیستند بلکه خواسته ها بیشتر شخصی است و پاسخ به آنها وقت زیادی را از شورا می گیرد. بدین ترتیب شوراها به ناچار دچار نوعی روزمرگی می شوند و هر روز ناچارند به خواسته های حضوری و غیر حضوری مردم که بعضی وقتها غیرقانونی هم هست پاسخ داده و به درد دل آنها گوش دهند. مهم ترین دلیل ایجاد چنین فضایی را می توان در عدم پیش بینی جامعه برای نهادهایی دانست که خواسته های پراکنده در آنها کانالیزه شده و به شکل قانونی و منطقی مطرح گردند.

شهر یک موجود زنده و پویا است که ویژگی ها و نیازهای خاص خود را دارد و مدام باید به این نیازها رسیدگی و توجه شود

□ شهر - شهروند - شهردار ، جایگاه شورا در این میان چیست؟

■ انتقاداتی که از اداره امور شهرها در زمان پیش از تشکیل شوراها می شود حاکی از آن است که اداره امور شهرها در دست مراکز و قطب های سیاسی، اداری و اجرایی کشور بوده است. طرح های جامع و تفصیلی و برنامه های راهبردی توسعه شهر غالباً به وسیله کارفرمایانی خارج از محیط منطقه ی طراحی، سفارش داده می شد و منافع و نظر مردم شهر جایگاهی در تهیه این طرح ها نداشت. همچنین بودجه شهرداری ها بر طبق الگویی از پیش تعیین شده و تکراری توسط بخش های مالی مراکز سیاسی و اداری استان ها بسته می شد و طی یک یا چند جلسه چندساعته شهرداران و مدیران شهرداری نسبت به آن توجیه می شدند و در واقع جریان امور بر اساس سلیقه پیش می رفت و به ندرت از بنیه کارشناسی برخوردار بود. لیکن با تشکیل شوراها مقررات و آیین نامه ها جایگزین این رفتارهای خودمحور و سلیقه ای شد، به طوری که در حال حاضر برای بازنگری طرح های تفصیلی و جامع، شوراها مورد نظرخواهی قرار می گیرند، بودجه شهرداری پس از کار کارشناسی در شورای شهر بررسی و تصویب می شود و در مورد هر گونه تصمیم و اقدام شهرداری در سطح شهر به مصوبه شورا نیاز

□ حضور دو دوره شوراها چه تأثیری بر مدیریت شهری داشته است؟

■ شورای شهر یکی از عناصر سیستم مدیریت شهری محسوب می شود، از این رو بحث و بررسی در مورد نقش و تأثیر آن نخست نیازمند ارائه تصویری از مفهوم و مشخصات عمده سیستم کلان مدیریت شهری و عملکردهای مورد انتظار از آن است.

مدیریت شهری باید تمام سیستم شهری اعم از فضای کالبدی و عملکردی آن را تحت پوشش قرار دهد. مفهوم مدیریت شهری بسیار گسترده و پیچیده است و از این رو باید همه بخش ها و نهادهای مسئول اداره امور مختلف شهر اعم از امور فرهنگی، اجتماعی، آموزشی، بهداشتی و ... تحت پوشش سیستم مدیریت شهری قرار گیرند. براین اساس، شورای شهر به عنوان عنصر سیاستگذار، تصمیم گیر و با اندکی تسامح قانون گذار مدیریت شهری در سطح محلی، باید از خصلت جامعیت و فراگیری برخوردار بوده تا بتواند وظایف سیاستگذاری و نظارتی خود را نسبت به تمام امور شهر و سازمان های ذی ربط ایفا نماید. اما آنچه طی دو دوره حضور شوراها شاهد بوده ایم این است که روابط شوراها با دستگاه های متولی مدیریت شهری همچنان تعریف نشده باقی مانده است و این ابهام باعث شده تا مصوبات شوراها از سوی این دستگاه ها فاقد ضمانت اجرایی لازم باشد و دست شوراها برای تصویب برنامه های جامع شهری بسته بماند.

وظایف شورا در مورد شهرداری مشخص است ولی راجع به سایر ادارات وظیفه مشخصی ندارد. نظارت شورا بر مدیریت شهر، نظارت استصوابی نیست بلکه نظارت اطلاعاتی است، یعنی شوراها فقط نقش مشورتی دارند. این در حالی است که اصل یکصد و سوم قانون اساسی صراحتاً استانداران، فرمانداران، بخشداران و سایر مقامات کشوری را ملزم به رعایت تصمیمات شوراها نموده است. به طور کلی، حضور شوراها وقتی مؤثر خواهد بود که اداره شهرهای ما به سمت مدیریت واحد شهری پیش برود.

□ موانع موجود بین شوراها و شهرداری ها کدامند؟

■ به طور کلی در ارتباط شورا با شهرداری مشکلی نیست. شورا در هر زمانی می تواند تصمیم بگیرد که طرحی از سوی شهرداری اجرا بشود یا اجرا نشود و اگر پیشرفت فیزیکی طرح مناسب نیست می تواند تصمیم بگیرد که اعتبار طرح واگذار شود یا نشود و ... اما مهم ترین معضلی که پیش روی شوراها و شهرداری ها قرار دارد عدم یکپارچگی مدیریت شهری است. اکنون بیش از ۳۰ مدیر در حوزه عمل مدیریت شهری تصمیم می گیرند بدون این که هیچ الزامی به همکاری و هماهنگی با شهرداری و شورای شهر داشته باشند که باید در اصلاح قانون شوراها این معضل مورد توجه قرار گیرد. سیستم متمرکز دولتی ناچار است برای موفقیت در اداره امور شهرها، درهای بسته خود را به روی شوراها بگشاید و تعامل با آنها را بپذیرد.

